

Afvalbeleidplan Olst-Wijhe 2010-2015

Olst-Wijhe, oktober 2009.
doc. nr.: 0947-5-RU-KE

Inhoudsopgave

1. Op weg naar een duurzame samenleving	3
2. Van afvalbeheer naar grondstofbeheer	4
2.1. Huishoudelijke afvalstoffen	5
2.2. Biomassa	6
3. Ambitie	6
3.1. Duurzame samenleving 2030	6
3.2. Ambitie 2010-2015	7
3.2.1. Huishoudelijk afval	7
3.2.2. Biomassa	8
4. Van afvalbeheer naar grondstofbeheer: nieuwe impulsen nodig	8
(flankerend beleid)	
5. Fasering	10
6. Financieel kader	11
7. Afsluitend	11

1. Op weg naar een duurzame samenleving

Al vele jaren is de internationale gemeenschap overtuigd van de noodzaak om de uitstoot van broeikasgassen tegen te gaan om verdere opwarming van de aarde te voorkomen. In 1994 werd al het daarvoor opgestelde internationale Klimaatverdrag van kracht. Nu, anno 2009, is het thema duurzaamheid en klimaat nog steeds prominent op de bestuurlijke agenda aanwezig. Nationaal en internationaal zijn beleidsdoelstellingen geformuleerd ten aanzien van de uitstoot van broeikasgassen en het gebruik van energie.

In Nederland zijn deze doelstellingen vastgelegd in het door het Rijk en de VNG getekende Klimaatakkoord 2007-2011. Hierin is vastgelegd dat gemeenten zich zullen inzetten voor een schoner, duurzamer en energiezuiniger Nederland. Om de gemeenten te ondersteunen, is in 2008 de opvolger van de BANS subsidieregeling opengesteld: de decentrale uitkering Stimulering Lokale Klimaatinitiatieven (SLOK). Met deze uitkering worden gemeenten gestimuleerd de uitstoot van broeikasgassen te verminderen.

De volgende landelijke doelstellingen zijn hierbij geformuleerd:

- Een reductie van 30% van de uitstoot van broeikasgassen in 2020 t.o.v. 1990;
- 20% duurzame energie in 2020;
- 2% energiebesparing per jaar.

Al deze duurzame ambities vergen een stevige voortrekkersrol van de overheid: zowel beleidsmatig als ook in de uitvoering en daadwerkelijke realisatie van de geformuleerde ambities. Zo ook in ons gemeentelijk duurzaamheidsbeleid.

Duurzaamheid

Duurzame ontwikkeling voorziet in de behoeften van de huidige generatie zonder daarbij de mogelijkheden en behoeften van de toekomstige generaties in gevaar te brengen om ook in hun behoefte te voorzien.

Our Common Future, Brundtland-commissie, 1987

Beleid op het gebied van duurzaamheid komt binnen de gemeente op diverse thema's tot uiting. Voorbeelden hiervan zijn beleid op duurzaam energiegebruik, duurzaam bouwen, duurzaam inkopen en duurzaam afvalbeleid. Als het gaat om een totaalvisie dan werkt duurzaamheid door op elk beleidsveld. Vanuit deze integrale benadering kiezen steeds meer gemeenten voor het opnemen van een afzonderlijk programma duurzaamheid in hun beleidsbegroting.

Een van de beleidsvelden waar het thema duurzaamheid een nadrukkelijke rol speelt is afval. In het afvalbeleid is de laatste jaren een snelle ontwikkeling zichtbaar naar een zogenaamd grondstoffenbeleid. De keten wordt verlengd met nieuwe schakels. Zowel aan de voorzijde, bijvoorbeeld bij productontwerp (geen milieudruk naar andere schakels van de keten doorgeven) als ook aan de achterzijde van de keten bij de verwerking van de afvalstoffen naar nuttige toepassingen. Achtergrond hierbij is het streven naar een afvalloze samenleving en het Cradle to Cradle principe. Duurzaam ontwerp en duurzame inzameling en verwerking levert direct hergebruik van producten op of leidt tot nieuwe producten zoals stroom, gas, warmte, grond- en bouwstoffen. Maar zeker zo belangrijk zijn maatregelen die leiden tot een ander aankoopgedrag en consumptiepatroon, om het ontstaan van afval te voorkomen.

Onder een juiste regie, gestuurd door aan duurzaamheid verbonden beleidsdoelstellingen op basis van de Ladder van Lansink¹, levert preventie van afval en de verbetering van de gescheiden inzameling, een belangrijke bijdrage aan een duurzame samenleving. Maar ook het anders benutten van afvalstromen door de ontwikkeling van nieuwe conversietechnieken. In alle gevallen wordt een substantiële bijdrage geleverd aan de reductie van broeikasgassen.

Op weg naar een duurzame samenleving

- anders produceren (ecodesign)
- anders consumeren (aankoopgedrag)
- anders inzamelen (afvalscheiding)
- anders verwerken (productie duurzame grondstoffen en energie)

In samenwerking met ROVA zijn op het gebied van huishoudelijk afval in de afgelopen jaren tal van instrumenten ontwikkeld om de hoeveelheid afval terug te dringen en om afvalscheiding en hergebruik te stimuleren. De invoering van Diftar heeft daarbij aantoonbaar tot een ander afdankgedrag van onze burgers geleid. Er wordt sindsdien structureel minder restafval aangeboden en meer afval hergebruikt. Op dit moment wordt actief gezocht naar innovaties op het gebied van afvalverwerking en bijvoorbeeld de productie van duurzame energie uit afval.

In het voor u liggende plan wordt een verdere verduurzaming en intensivering van het afvalbeleid bereikt. Als onderdeel van het streven naar een klimaatneutrale gemeente, is een beleidsplan ontwikkeld dat de weg inzet naar een afvalloze samenleving in 2030. Als eerste stap zijn in dit plan voor de periode 2010-2015 ambitieuze, doch naar onze overtuiging realistische doelen geformuleerd op weg naar die duurzame samenleving. Het afvalbeleidplan hangt onder de paraplu van de Duurzaamheidsvisie die in januari 2010 door de raad is vastgesteld. De lange termijn ambities (2030) uitgesproken in het afvalbeleidplan sluiten aan bij scenario 3 van de Duurzaamheidsvisie van de gemeente Olst-Wijhe, op termijn een klimaatneutrale gemeente volgens het Cradle to Cradle-principe. De korte termijn doelstelling (2010 – 2015) sluit aan bij scenario 1 en 2 van de Duurzaamheidsvisie. Er wordt ingestoken op een verdere verduurzaming en intensivering van het huidige afvalbeleid.

---

¹ De Ladder van Lansink is opgebouwd uit de volgende treden: kwantitatieve preventie, kwalitatieve preventie, nuttige toepassing door producthergebruik, idem door materiaalhergebruik, idem als brandstof, verbranden en storten.

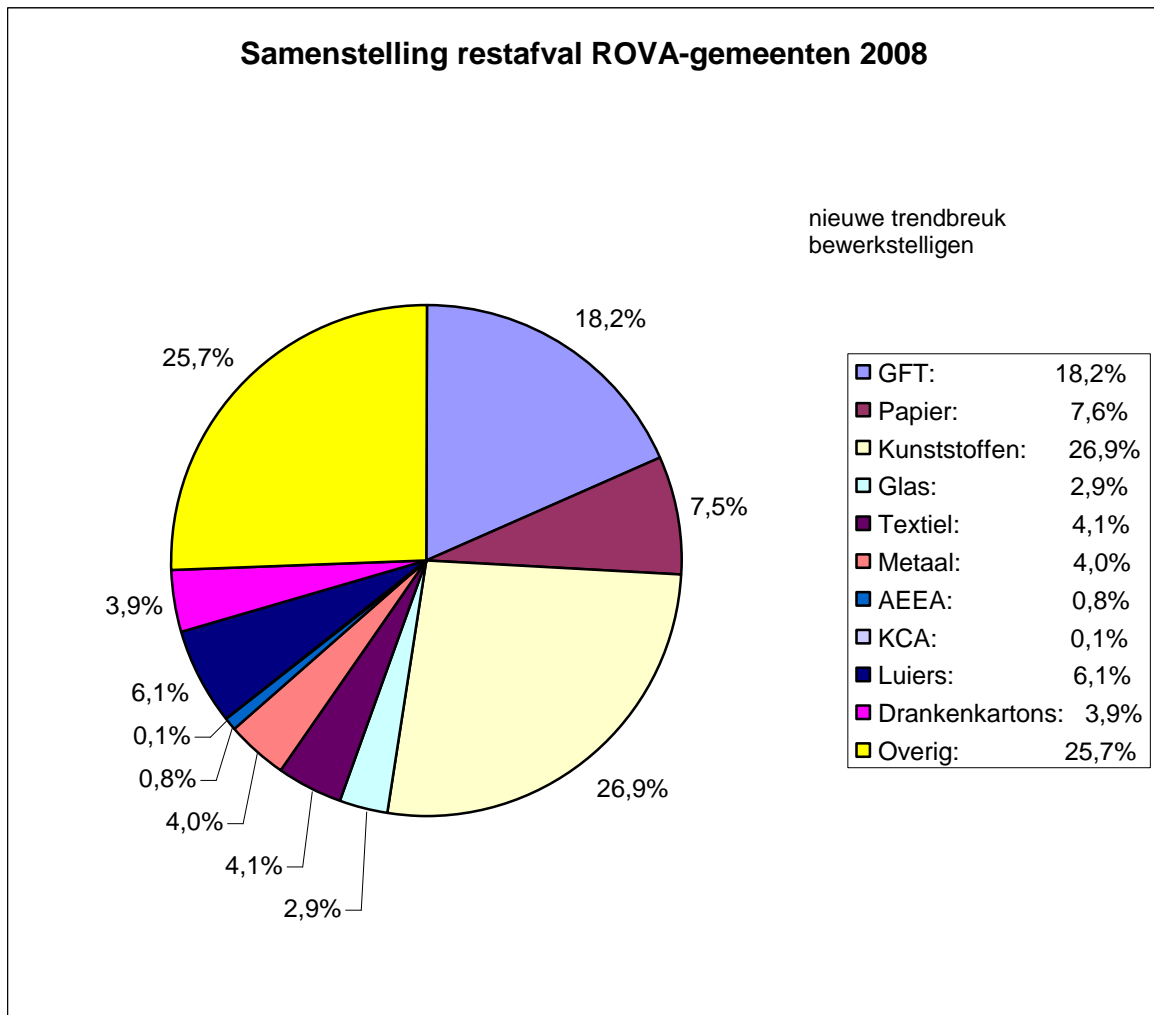
2. Van afvalbeheer naar grondstofbeheer

In dit beleidsplan onderscheiden we twee typen afvalstromen. Deze onderscheiden zich naar soort afval, maar ook naar herkomst. Omdat de in te zetten beleidsinstrumenten verschillen naar soort van afvalstroom onderscheiden we hier huishoudelijke afvalstoffen en biomassa.

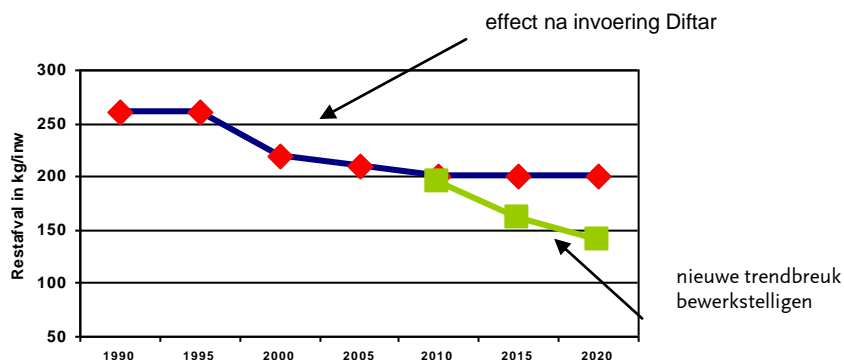
2.1. Huishoudelijke afvalstoffen

ROVA-gemeenten maken in hoge mate gebruik van een goede infrastructuur voor inzameling van herbruikbare afvalstoffen. Tevens is meestal reeds meerdere jaren sprake van toepassing van Diftar. Deze gecombineerde aanpak heeft als effect gehad dat een reductie van de totale hoeveelheid afval van zo'n 20% is bereikt en een flinke verbetering van de gescheiden inzameling.

Op basis van de afvalmonitoring door ROVA moet echter worden vastgesteld dat, hoewel er sprake is van een gestage verbetering van de gescheiden inzameling, nog steeds een flinke slag gemaakt kan worden. Sorteersanalyses laten zien dat nog steeds te veel hergebruikstromen in het restafval zitten, met name gft (ca. 18%), papier (ca. 8%), glas (ca. 4%), textiel (ca. 4%) en kunststoffen (ca. 26%). In totaal beslaan herbruikbare afvalstromen nog zo'n 60% (cijfers 2008) van het gewicht van de restfractie.

In potentie is er dus nog veel ruimte om tot een verbetering van de gescheiden inzameling te komen. De opgave is hoe (opnieuw!) een trendbreuk tot stand kan komen waarbij de doelstelling is om de hoeveelheid (rest)afval te verminderen en de inzameling van gescheiden

afvalstromen (ten behoeve van hergebruik van afval als grondstof) te maximeren om daarmee een substantiële bijdrage te leveren aan de duurzaamheidagenda van de gemeente. Preventie en hergebruik van afval levert namelijk een besparing op in het verbruik van primaire grondstoffen en leidt daarmee tot een vermindering van de uitstoot van broeikasgassen.

2.2. Biomassa

Ook biomassa speelt een belangrijke rol in de EnergieTransitie die de Nederlandse overheid ambieert. Biomassa definiëren we daarin als “de [biologisch afbreekbare](#) fractie van producten, afvalstoffen en residuen van de landbouw (met inbegrip van plantaardige en dierlijke stoffen), de bosbouw en aanverwante bedrijfstakken, alsmede de biologisch afbreekbare fractie van industrieel en huishoudelijk afval”. Biomassa is vooral een begrip geworden omdat er duurzame elektriciteit mee kan worden opgewekt. Biomassa wordt hierbij ingezet ter vervanging van fossiele grondstoffen en om waardevolle stoffen te genereren (bioraffinage).

Binnen gemeenten is veel biomassa beschikbaar. Naast huishoudelijke afvalstromen (groente-, fruit- en tuinafval, grof tuinafval, snoeihout) zijn dat ook gemeentelijke afvalstromen (plantsoenafval, snoeihout, bermmaaisel) en afvalstromen uit het bedrijfsleven. Hoewel nader onderzoek naar de hoeveelheden beschikbare biomassa wenselijk is, is duidelijk dat ook hier veel potentie aanwezig is om afvalstoffen te benutten voor de productie van duurzame energie(dragers).

3. Ambitie

3.1. Duurzame samenleving 2030

Voor ons ligt de ambitie om in 2030 een duurzame samenleving te hebben waarin burgers en bedrijven werken en leven op een manier die geen belemmeringen oplevert voor toekomstige generaties om ook in hun behoeften te kunnen voorzien. Op het gebied van afval betekent dit, dat er geen sprake meer is van afval, maar dat alle grondstoffen en producten in duurzame kringlopen rondgaan. We produceren anders, consumeren anders en als we dan toch restproducten overhouden, dan worden deze gebruikt voor de productie van duurzame warmte en energie.

Om tot deze duurzame samenleving te komen is een trendbreuk nodig. We moeten anders gaan denken en anders gaan doen. Dat kan niet anders dan in stappen. Naast de lange termijn doelstelling voor 2030 is in dit plan voor de periode 2010-2015 een integraal plan van aanpak opgesteld met een ambitieuze doelstelling.

De beleidsmatige inspanningen voor de eerste stap spitsen zich toe op:

- het minimaliseren van de hoeveelheid restafval, of te wel de tonnages afval die door middel van de grijze container worden aangeboden en ingezameld;
- het nuttig hergebruiken van gescheiden ingezamelde afvalstoffen (grondstoffen en/of duurzame energie);
- het verbeteren van c.q. het vinden van nieuwe conversietechnieken voor de verwerking van afvalstoffen.

Naast huishoudelijke afvalstoffen, zullen ook gemeentelijke afvalstromen (waaronder ook biomassa) in de hernieuwde aandacht voor hergebruik en nuttige toepassing worden betrokken. Daarmee zal het totale afvalbeleid een wezenlijke bijdrage leveren aan de gemeentelijke milieu- en klimaatdoelstellingen.

3.2. Ambitie 2010-2015

3.2.1. Huishoudelijk afval

Landelijk wordt per inwoner per jaar 242 kilo restafval verwijderd (cijfers 2008). In ROVA-Diftar gemeenten ligt dit cijfer lager, namelijk op gemiddeld **201 kg per inwoner**. Daarin is overigens een zeer grote bandbreedte te vinden van 157 kg/inw tot 240 kg/inw.

De ambitie die voor de komende jaren kan worden gesteld, moet voldoen aan een aantal criteria:

- deze moet in verband te brengen zijn met landelijke doelstellingen² om zichtbaar te maken wat in de ROVA gemeenten gerealiseerd wordt aan bronscheiding huishoudelijk afval;
- deze moet goed te monitoren zijn door middel van de jaarlijkse afvalmonitor;
- deze moet eenvoudig te hanteren zijn in de communicatie, juist ook in de communicatie met de burger;
- deze doelstelling moet realistisch zijn in relatie tot de stedelijkheidklasse van de gemeente c.q. de kenmerken van de gebouwde omgeving;
- deze moet financieel neutraal voor de gemeente uit te voeren zijn.

² LAP-norm landelijk 55%, variërend van 43% tot 60% afhankelijk van stedelijkheidklasse; in LAP2 worden de LAP-doelen gelijk gesteld op 60%

Uit de sorteeranalyses blijkt dat zo'n 60% van het restafval bestaat uit kunststof verpakkingen, oud papier, gft-afval, glas en textiel (zie grafiek pag.3). Een deel hiervan (ca. 20%) is niet herbruikbaar als gevolg van aanhangend vuil en dergelijke. Het overgrote deel is echter wel herbruikbaar.

Onze ambitie is om in de periode 2010-2015 tenminste de helft van de herbruikbare fracties gescheiden in te zamelen en nuttig te kunnen hergebruiken. Omgerekend betekent dit een **reductiestreven van 25%** op de totale hoeveelheid restafval. Grofweg betekent dit dat gemiddeld genomen **50 kg per inwoner** via preventie of extra bronscheiding moet worden gerealiseerd.

Verwacht mag worden dat met de start van de inzameling van kunststoffen al een reductie wordt bereikt van het percentage nog in te zamelen deelfracties dat in het restafval nog aanwezig is. De grootste winst is daarnaast te bereiken bij papier en gft. Ook glas en textiel bieden nog mogelijkheden voor verbetering.

Deze ambitie levert een bijdrage aan het duurzaamheidsbeleid van de gemeente. Hergebruik van kunststoffen, glas, papier en gft-afval levert nieuwe grond- en bouwstoffen op, of duurzame energie. Daarnaast wordt met de toename van hergebruik ook een besparing van de CO₂ uitstoot gerealiseerd.

3.2.2. Biomassa

Ook voor biomassa kunnen we een ambitie formuleren, omdat met de introductie van nieuwe conversietechnieken een hoger milieurendement kan worden behaald of omdat een deel van de biomassa nog niet voor duurzame toepassing wordt ingezameld. Voor de periode 2010-2015 is onze ambitie om alle biomassa die onder verantwoordelijkheid van de gemeente valt via (nieuwe) inzamelsystemen beschikbaar te krijgen voor duurzame toepassing. Daarnaast is het streven om waar mogelijk te kiezen voor duurzamere verwerking van de biomassa in daarvoor opgerichte bio-energie-installaties (vergisten, vergassen, verbranden, e.d.). In samenwerking met ROVA worden de marktkansen voor bio-energie uit lokaal geproduceerde biomassa in kaart gebracht.

4. Van afvalbeheer naar grondstofbeheer: nieuwe impulsen nodig (flankerend beleid)

Om de doelstellingen te realiseren stellen wij een set aan maatregelen voor die gefaseerd in de tijd uitgevoerd worden. Onderstaand zijn de belangrijkste maatregelen benoemd en kort toegelicht. Deze maatregelen worden tegelijkertijd in alle ROVA-gemeenten uitgevoerd.

Beleidsinstrument 1: Communicatie en Voorlichting

Via een ROVA-brede, meerjarencampagne wordt het belang van preventie en afvalscheiden onder de aandacht gebracht. De boodschap zal vooral positief geformuleerd zijn. Uitgegaan wordt van de successen die al zijn bereikt met afvalscheiding en hergebruik. Door te laten zien wat mogelijk is met bronscheiding en hergebruik, worden burgers nog meer gestimuleerd herbruikbare afvalstoffen apart te houden. Uiteindelijk moet het beeld ontstaan dat burgers hun grijze container pas gebruiken als alle andere opties voor afvalverwijdering geprobeerd zijn: glas in de glasbak, papier in de papiercontainer, kunststoffen apart, textiel apart, goedzooi naar de kringloop, et cetera.

Anderzijds zal vooral ook aandacht zijn voor het voorkomen van afval (preventie). Door ander aankoopgedrag kunnen burgers er voor zorgen dat er minder afval ontstaat.

Om de campagne zo efficiënt en effectief mogelijk uit te rollen, wordt zoveel mogelijk aangesloten bij andere projecten of actualiteiten (thema-gewijze campagne), zoals bijvoorbeeld een gratis compost actie in het voorjaar (stimuleren scheiden gft-afval) of de jaarlijkse zwerfafvalcampagne. De campagne wordt in samenwerking met alle gemeenten uitgewerkt.

Beleidsinstrument 2: Financiële prikkel

In de Diftar-gemeenten kan gebruik worden gemaakt van een financieel beleidsinstrument om de burger te stimuleren tot preventie en afvalscheiding, namelijk het aanbiedingstarief. Door het tarief voor de grijze container te verhogen wordt duidelijk gemaakt dat de grijze container zo min mogelijk moet worden gebruikt en ontstaat dekking voor andere beleidsmaatregelen. Immers zoals al aangegeven, in het restafval bevinden zich nog flinke volumes die afzonderlijk kunnen worden ingezameld en nuttig worden gebruikt. Een hoger tarief van de grijze container bevordert het zoeken van alternatieven en stimuleert het gebruik maken van een inzamelstructuur die ruimte biedt voor de bedoelde reststromen.

Met een verlaging van het aanbiedingstarief van de gft-container wordt juist bereikt dat deze aantrekkelijker wordt in relatie tot de grijze container. Het gft-afval is een van de grootste herbruikbare fractie in het restafval. In combinatie met de start van de productie van groen gas uit gft-afval kan uit deze maatregelen een stevig milieuvoordeel worden gerealiseerd. Uit onderzoek is gebleken dat de tariefdifferentiatie tussen rest- en gft-afval niet zal leiden tot vervuiling van het gft-afval.

De aanpassing van de Diftar aanbiedingstarieven is naar onze overtuiging een voorwaarde om de gewenste effecten te behalen en werkt als prikkel om het afvalscheidinggedrag in positieve zin te beïnvloeden. Voor de burger die daaraan géén bijdrage wenst te leveren, worden de kosten hoger (*“de vervuiler betaalt”*); voor de burger die wel enige inspanning wil leveren, nemen de kosten van de afvalverwijdering af.

Een bijzondere situatie doet zich voor in het buitengebied waar geen afzonderlijke inzameling van het gft-afval plaatsvindt. Op basis van de ervaringen in de achterliggende jaren is deze inzameling gestopt vanwege de geringe hoeveelheden. In lijn met het gevoerde beleid, ligt het voor de hand om thuiscompostering van het gft-afval in het buitengebied zo nodig opnieuw te promoten. Door de mogelijkheden voor thuiscomposteren worden de burgers in het buitengebied niet benadeeld door het bovenstaande tariefvoorstel. Bovendien hebben de huishoudens in het buitengebied de laatste jaren kunnen besparen door geen gft meer aan te bieden. Een afwijkend beleid voor het buitengebied lijkt dan ook niet nodig. Een definitief voorstel hierover zal nog nader worden uitgewerkt.

Een andere bijzondere situatie doet zich voor bij gestapelde bouw en hoogbouw of andere situaties in dichte bebouwing waar het gft-afval eveneens niet (meer) afzonderlijk wordt ingezameld. Voor deze burgers is er veelal geen alternatief beschikbaar om zich te ontdoen van het gft-afval. Deze burgers zullen zich benadeeld voelen door een extra verhoging van de aanbestedingstarieven. Voor deze burgers stellen wij in algemene zin maatwerk voor in tarieven. De tarieven bij de hoogbouw worden afgestemd op de mogelijkheden voor gescheiden inzameling. Voor 2010 worden de aanbestedingstarieven voor restafval bij verzamelssystemen alleen verhoogd met de reguliere prijsindex. Ook voor de gestapelde bouw en hoogbouw zal nog een definitief voorstel worden uitgewerkt.

Beleidsinstrument 3: Infrastructuur; service

Voor de korte termijn wordt waar nodig de afvalinfrastructuur verder op orde gebracht om afvalscheiding zo goed mogelijk te faciliteren. Afvalscheiding moet een goed alternatief bieden of zo mogelijk zelfs aantrekkelijker worden gemaakt. Verdere optimalisering krijgt inhoud door (veelal) op wijk en buurtniveau gerichte maatregelen te treffen, zoals bijvoorbeeld het optimaliseren van de locaties van glasbakken. Belangrijke stappen zijn of worden ook gezet met de invoering van de huis aan huisinzameling van oud papier met de blauwe container en het apart inzamelen van kunststoffen. Met deze optimalisaties is de afgelopen jaren al een begin gemaakt. Samen met ROVA wordt onderzocht welke slagen daarin nog mogelijk c.q. nodig zijn.

Voor de langere termijn kunnen meer ingrijpende infrastructurele aanpassingen nodig zijn. Deze kunnen echter pas ingezet worden als meer zekerheid bestaat over de effecten van bijvoorbeeld de inzameling van kunststoffen. Door ROVA worden in verschillende gemeenten vanaf 2010 pilots in uitvoering genomen om te onderzoeken of andere inzamelingsystemen kunnen bijdragen aan de optimalisatie van de gescheiden inzameling en een breder draagvlak bij de burgers. In ROVA-verband worden de ervaringen in deze pilots tegelijk met de effecten van de andere beleidsinstrumenten geëvalueerd. Aan de hand daarvan wordt bezien of deze toepasbaar zijn voor onze gemeente.

Beleidsinstrument 4: Overige duurzaamheidsinitiatieven

Het plan van aanpak voor de reductie van restafval staat niet op zichzelf, maar past in het totaal van de gemeentelijke inspanningen op het gebied van milieu- en klimaatbeleid. De hernieuwde aandacht voor afvalscheiding zal worden versterkt door andere, reeds lopende initiatieven. Zo worden in vervolg op de inspanningen van het ROVA Innovatieplatform nieuwe modellen en conversietechnieken ontwikkeld en benut voor het omzetten van afvalstoffen naar duurzame bouwstoffen of energie. Ook gemeentelijke groenstromen en grof tuinafval afkomstig van huishoudens en bedrijven kunnen daarvoor worden benut. Voor de korte termijn wordt daarbij vooral gedacht aan de inzet van biomassa bij de productie van groen gas, warmte of groene

stroom. Kleinschalige duurzame energie projecten kunnen ook worden benut voor demonstratie en voorlichting om het belang van afvalscheiding en nuttige toepassing verder onder de aandacht te brengen. Nieuwe inzamelmogelijkheden moeten er toe bijdragen dat burgers en bedrijven de (schone) groenstromen apart aanbieden zodat hergebruik mogelijk wordt.

5. Fasering

Hieronder is een overzicht opgenomen van de gefaseerde invoering van de verschillende beleidsinstrumenten.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Besluitvorming afvalplan							
Tariefaanpassing Rest en GFT							
Optimaliseren bestaande Inzameling							
Introductie kunststof inzameling							
Start productie groen gas uit GFT							
Introductie nieuwe inzamelvormen voor groenafval							
Kleinschalige warmteproductie uit groenafval							
Pilots afvalinzamelstructuur							
Evaluatie pilots							
Evaluatie kunststof inzameling							
Eventuele infrastructurele aanpassingen							

6. Financieel kader

Uitgangspunt voor dit afvalbeheerplan is dat er geen verhoging van de kosten voor de burger voor de inzameling van huishoudelijke afvalstoffen mag plaatsvinden. De maatregelen moeten binnen de bestaande financiële middelen opgevangen kunnen worden. Hoewel er wel verschuivingen van kosten zullen ontstaan binnen de productgroep afval, wordt aan het uitgangspunt van budgetneutraliteit voldaan. Extra kosten voor de gescheiden inzameling van kunststof verpakkingen en voor de communicatiecampagne, worden gedekt uit de vergoedingen van Nedvang³, door besparingen op de hoeveelheid restafval en door verschillen in verwerkingskosten tussen de verschillende deelstromen.

Binnen het Diftar-principe kunnen burgers zelf de effecten voor de hoogte van hun individuele afvalstoffenheffing bepalen. Door minder aanbiedingen van restafval is een verlaging van de totale heffing mogelijk, ondanks de verhoging van de aanbiddingstarieven voor restafval.

Zoals aangegeven in hoofdstuk 5 is de verhoging van het restafvaltarief en een verlaging van het gft-afvaltarief een instrument om de korte termijndoelstellingen te verwezenlijken. Als gemeente kunnen we kiezen om het instrument van de financiële prikkel niet toe te passen. Indien we hier voor kiezen betekent dit alsnog dat de tarieven voor het restafval verhoogd dienen te worden (wel minder hoog dan bij de financiële prikkel omdat het gft-afvaltarief ook hoger is). Bij de verwerker wordt afgerekend op basis van het gewicht aan restafval dat wordt aangeboden. Omdat een volle restafvalcontainer met de gescheiden inzameling van kunststoffen een veel hoger gewicht zal hebben zijn de kosten voor de verwerking van een restafvalcontainer hoger. De verhoging van deze kosten dienen gecompenseerd te worden met een hoger tarief voor het ledigen van een restafvalcontainer. Indien de burger de scheiding van kunststoffen goed oppakt zal de burger hier financieel weinig van merken, sterker nog, de burger zal er financieel voordeel bij hebben.

Voor de langere termijn worden meer ingrijpende investeringen in de gemeentelijke infrastructuur niet uitgesloten. Deze moeten evenwel leiden tot meer service en een hoger percentage nuttig hergebruik. Dergelijke investeringsbesluiten worden voorgesteld zodra uit de pilots is gebleken dat deze een positieve bijdrage leveren aan de lange termijn ambitie. Voorstellen worden separaat aan u voorgelegd indien deze aan de orde zijn.

---

³ Vergoeding uit producentenorganisatie voor gescheiden inzameling van verpakkingen

7. Afsluitend

Wij presenteren hiermee een ambitieus én realistisch afvalplan, dat een wezenlijke bijdrage zal leveren aan het reduceren van de hoeveelheid restafval in onze gemeente. De kracht van het plan ligt in de integrale aanpak met de verschillende beleidsinstrumenten. Verder zal het effect naar de burgers versterkt worden door dit plan in alle ROVA-gemeenten vast te stellen en tot uitvoering te brengen.

Het beleidsplan is realistisch en haalbaar binnen onze gemeente. Het past binnen de ambities en doelstellingen van onze Duurzaamheidsvisie en kan uitstekend als uitvoeringsprogramma onder de paraplu van de Duurzaamheidsvisie worden gehangen.

Bijlage

**Van afvalbeheer naar grondstofbeheer:
anders denken, anders doen.**

Toelichting op beleidsinstrumenten

In het beleidsplan 'Van afvalbeheer naar grondstofbeheer: anders denken, anders doen' zijn ambitieuze doelen geformuleerd voor een duurzamer afvalbeheer in de periode 2010-2015. De daarin genoemde beleidsinstrumenten worden in deze bijlage nader toegelicht.

1. Communicatie en Voorlichting

Communicatie speelt een belangrijke rol in het vinden van draagvlak bij burgers voor een intensivering van het afvalbeleid. Niet alleen om de daarin gemaakte keuzen van de gemeenten te ondersteunen, maar vooral ook om burgers aan te zetten tot een ander aankoop- en afdankgedrag. Ook burgers moeten anders gaan denken over afval, waardoor ze ook anders gaan handelen.

Om dit te bereiken wordt onder andere een ROVA-brede, meerjaren communicatiecampagne gestart. De boodschap is positief. Vertrekpunt zijn de successen die al zijn bereikt met afvalscheiding en hergebruik. Door te laten zien wat mogelijk is met bronscheiding en hergebruik, worden burgers nog meer gestimuleerd herbruikbare afvalstoffen apart te houden. Uiteindelijk moet het beeld ontstaan dat burgers hun grijze container pas gebruiken als alle andere opties voor afvalverwijdering geprobeerd zijn: glas in de glasbak, papier in de papiercontainer, kunststoffen apart, textiel apart, goedzooi naar de kringloop, et cetera.

De communicatiestrategie bestaat uit twee onderdelen. Enerzijds komt er een overkoepelende boodschap die in alle projecten rondom afvalscheiding wordt gebruikt. De overkoepelende boodschap is positief geformuleerd, is krachtig en gaat bij voorkeur vergezeld van een sympathiek beeldmerk. De slogan **"Grijs is fout. Afvalscheiden is goud!"** geeft exact weer wat in de campagne wordt bedoeld. Daarom zal deze als kapstok dienen in alle communicatie uitingen rondom dit afvalscheidingsplan.

Daarnaast scheiden we de afvalstromen ook in de campagne. Uit de sorteeranalyses blijkt dat er drie afvalstromen zijn die het meest voorkomen in het restafval, namelijk gft-afval, kunststof en papier. Als burgers deze 'grondstoffen' uit het restafval halen, kan een belangrijk deel van de ambitie worden behaald.

Er vindt een duidelijke doelgroepensegmentatie plaats, omdat de belangstelling van burgers sterk verschilt per doelgroep: bewoners buitengebied, bewoners hoogbouw, jonge gezinnen of juist alleenstaande ouderen. Elke groep heeft zo zijn eigen bijzondere kenmerken.

Verder zal veel aandacht besteed worden aan het onderwijs. Via de jeugd worden ook de ouders bereikt. Op deze wijze wordt ook aangesloten bij reeds lopende acties zoals bijvoorbeeld de zwerfafvalcampagne 'Natuurlijk Schoon'.

De campagne wordt op dit moment in samenwerking met alle gemeenten uitgewerkt en zal binnenkort starten met het presenteren van de gezamenlijke ambitie (lanceren actieplan en campagne slogan) en de communicatie rond de wijziging van de Diftar tarieven.

2. Financiële prikkel

In de Diftar-gemeenten kan gebruik worden gemaakt van een financieel beleidsinstrument om de burger te stimuleren tot afvalscheiding, namelijk het aanbiddingstarief. Door het tarief voor de grijze container te verhogen wordt duidelijk gemaakt dat de grijze container zo min mogelijk moet worden gebruikt. Het verwijderen van restafval wordt ontmoedigd door de grijze container (fors) duurder te maken. Een hoger aanbiddingstarief van de grijze container bevordert het zoeken van alternatieven en stimuleert het gebruik maken van een inzamelstructuur die ruimte biedt voor de bedoelde reststromen. Met een verlaging van het aanbiddingstarief van de GFT-container wordt juist bereikt dat deze aantrekkelijker wordt in relatie tot de grijze container.

Als voorbeeld treft u hieronder het voorstel voor de tariefwijziging voor 2010 aan. Deze wijziging is door onze gemeente niet overgenomen. Besloten is om een algehele tariefsverhoging van 2% toe te passen conform de trendmatige verhoging van de tarieven in de hele organisatie om vervolgens het toekomstig afvalbeleid in het voorjaar opinierend op de raadsagenda te plaatsen.

	Tarief bij ongewijzigd beleid (prijspeil 2010)	Tarief bij gewijzigd beleid (prijspeil 2010) ^{NB}
Aanbidding 240 liter restafval	€ 7,10	€ 9,21
Aanbidding 140 liter gft-afval	€ 4,40	€ 3,53

NB. Deze tariefwijzigingen zijn gebaseerd op een verlaging van het gft-tarief, de verschillen in verwerkingskosten van de deelstromen en de verandering van het soortelijk gewicht van het restafval door de scheiding van kunststof verpakkingen.

Dit tariefvoorstel bevat niet alleen een zorgvuldige kostentoerekening op basis van de veronderstelde effecten, maar dus ook een prikkel om het afvalscheidinggedrag in positieve zin te beïnvloeden. Een burger, die zijn afval actief scheidt en daardoor zijn grijze container 4x minder per jaar aanbiedt, heeft met deze bijgestelde tarieven op jaarbasis een voordeel van circa 11 euro. Ook bij 3 aanbiedingen minder is het financiële effect nog positief, namelijk ruim 2 euro (zie paragraaf 5 financiële effecten).

Een bijzondere situatie doet zich voor in het buitengebied waar geen afzonderlijke inzameling van het gft-afval plaatsvindt. Op basis van de ervaringen in de achterliggende jaren is deze inzameling gestopt vanwege de geringe hoeveelheden. In lijn met het gevoerde beleid, ligt het voor de hand om compostering van het gft-afval in het buitengebied zo nodig opnieuw te promoten. Door de mogelijkheden voor thuiscomposteren worden de burgers in het buitengebied niet benadeeld door het bovenstaande tariefvoorstel. Voor het buitengebied wordt geen afwijkend beleid gehanteerd.

Een andere bijzondere situatie doet zich voor bij gestapelde bouw en hoogbouw of andere situaties in dichte bebouwing waar het gft-afval eveneens niet (meer) afzonderlijk wordt ingezameld. Voor deze burgers is er veelal geen alternatief beschikbaar om zich te ontdoen van het gft-afval. Deze burgers zullen wel benadeeld worden door een extra verhoging van de aanbiddingstarieven. Voor deze burgers stellen wij in algemene zin maatwerk voor in tarieven. De tarieven bij de hoogbouw worden afgestemd op de mogelijkheden voor gescheiden

inzameling. Voor 2010 worden de aanbiedingstarieven voor restafval bij verzamelssystemen alleen verhoogd met de reguliere prijsindex.

3. Infrastructuur; service

Voor de korte termijn zal waar nodig de afvalinfrastructuur verder op orde gebracht worden om afvalscheiding zo goed mogelijk te faciliteren. Daarbij kan gedacht worden aan: uitbreiding aantal glasbak locaties; introductie blauwe minicontainer voor oud papier; verbeteren brengvoorzieningen voor grof huisvuil; onderzoeken verdere (na)scheidingsopties voor grof vuil; verbeteren van de kringloopactiviteiten; intensiveren van de textielinzameling; et cetera. Op basis van de afvalmonitor zoals die door ROVA wordt opgeleverd worden de kansen voor onze gemeente geselecteerd.

Verder worden in het plan voor de gezamenlijke ROVA-gemeenten een aantal pilots benoemd met meer ingrijpende infrastructurele aanpassingen voor de langere termijn. In de pilots wordt onderzocht welke effecten kunnen worden bereikt en wat de financiële effecten zijn. In een bredere evaluatie met alle ROVA-gemeenten, waarbij ook wordt gekeken naar de structurele effecten van bijvoorbeeld de gescheiden inzameling van kunststof verpakkingen, kan dit in de komende jaren tot nieuwe beleidsvoorstellen leiden.

Een aantal concrete pilots die in de komende jaren wordt uitgevoerd in verschillende ROVA-gemeenten is:

- Pilots 'omgekeerde inzameling' (o.a. Zwolle en Amersfoort). Dit betekent dat de herbruikbare stromen zoveel mogelijk huis-aan-huis worden ingezameld. Dat betreft dus gft, oud papier en kunststof. Voor glas, textiel, kca en eventueel luiers kan de huidige werkwijze, gelet op de goede responscijfers, worden gehandhaafd. Het overblijvende restafval wordt ingezameld door middel van wijkverzamelcontainers, al of niet ondergronds. De verwachtingen van deze omgekeerde inzameling zijn hooggespannen. Immers deze sluit aan op de beleving van de burger dat de herbruikbare, nuttige afvalstromen afzonderlijk en indien volumineus huis-aan-huis, worden ingezameld. Deze afvalstromen krijgen daarmee als het ware een voorkeursbehandeling. Het niet herbruikbare deel wat overblijft kan men kwijt in een verzamelcontainer met een pasjessysteem. Dat betekent dus dat er nauwelijks inspanning nodig is om het herbruikbare afval aan te bieden.
- Omwisseling van de 240 liter grijze container naar 140 liter containers. Ook daardoor ontstaat een prikkel om herbruikbare afvalstromen zoveel mogelijk apart te houden. Ook voor deze wijziging geldt dat deze pas kan worden ingezet na evaluatie van de effecten van de inzameling van kunststof verpakkingen.

4. Relatie naar overige duurzaamheidsinitiatieven

Ook op het gebied van biomassa lopen tal van activiteiten.

- In vervolg op de inspanningen van het ROVA Innovatieplatform worden nieuwe modellen en conversietechnieken ontwikkeld en benut voor het omzetten van afvalstoffen naar duurzame bouwstoffen of energie.
- Gemeentelijke groenstromen en grof tuinafval afkomstig van huishoudens en bedrijven worden waar mogelijk benut voor de productie van duurzame energie en warmte. Kleinschalige duurzame energie projecten kunnen ook worden benut voor demonstratie en voorlichting om het belang van afvalscheiding en nuttige toepassing verder onder de aandacht te brengen.
- Nieuwe inzamelmogelijkheden moeten er toe bijdragen dat burgers en bedrijven de (schone) groenstromen apart aanbieden zodat hergebruik mogelijk wordt. Een van de opties daarbij is om speciale haal- en brengsystemen te definiëren voor schoon snoeihout dat direct aangewend kan worden voor de productie van duurzame energie en warmte (bijvoorbeeld speciale takkenroutes). Om deze inzameling aantrekkelijk te maken zal de servicegraad hoog moeten zijn en de kosten laag. ROVA werkt op dit moment aan zo'n inzamelmodel. Zodra wij meer zicht hebben op de mogelijkheden en financiële effecten, zullen wij de invoering in onze gemeente overwegen.
- ROVA gaat tenminste 5 warmteprojecten initiëren dan wel ondersteunen en zal een logistiek netwerk realiseren voor de inzameling, bewerking en opslag van herbruikbare groenstromen. Waar mogelijk wordt daarbij aangesloten bij bestaande, lokale initiatieven en wordt gebruik gemaakt van de expertise en infrastructuur van lokale partners.
- Ook de vergistinginstallatie van ROVA die medio 2010 operationeel zal zijn, zal worden benut om afvalscheiding en duurzame energie te promoten. Vanuit deze installatie kan aan de gemeente voor eigen gebruik Groen gas worden aangeboden en zal compost voor gemeenten en burgers beschikbaar komen.
- Voorts passen ook de gezamenlijke zwerfafvalcampagnes in de totale aanpak. Deze campagne kent vanaf 2010 onder de noemer 'Natuurlijk Schoon' een structureel karakter, nu nagenoeg alle ROVA gemeenten hebben besloten hier een jaarlijks evenement van te maken. Ook onze gemeente doet hieraan mee. De centrale actie in de week van Nederland Schoon wordt uitgebreid naar andere momenten lopende het jaar (bijvoorbeeld een vuurwerkactie rond oudjaar).

5. Financiële effecten

Uitgangspunt voor dit beleidsplan is geweest dat er geen verhoging van de afvalstoffenheffing mag plaatsvinden. De maatregelen moeten binnen de bestaande heffing opgevangen kunnen worden. Hoewel er wel verschuivingen van kosten zullen ontstaan binnen de productgroep afval, wordt aan het uitgangspunt van budgetneutraliteit voldaan. Extra kosten voor de gescheiden inzameling van kunststof verpakkingen en voor de communicatiecampagne, worden gedekt uit de vergoedingen van Nedvang en door besparingen op de hoeveelheid restafval.

Overzicht kostenverschuivingen binnen productgroep afval

	Effect	Toelichting
Betere scheiding huishoudelijk afval (kunststof, papier, gft, etc.)	Verlaging van variabele deel van de afvalstoffenheffing	Door een betere scheiding van huishoudelijke afvalstoffen (o.a. kunststof) wordt minder restafval via de grijze container ingezameld. Burgers die hun afval goed scheiden, kunnen gemiddeld genomen hun grijze container 4x per jaar minder aanbieden. Dit geeft een directe besparing in het variabele deel van hun heffing.
Introductie kunststof inzameling	Toename kosten voor inzameling kunststof verpakkingen én toename opbrengsten vanuit Nedvang. Per saldo geen verhoging of verlaging vastrecht.	De start van de gescheiden inzameling van kunststof verpakkingen zorgt voor een toename van kosten. Echter, hier staan vergoedingen van Nedvang tegenover. Deze vergoedingen dekken de kosten.
Communicatie	Toename communicatiekosten	De kosten nemen toe door de communicatiecampagne die ROVA-breed wordt gevoerd. Het zwaartepunt daarvan ligt in de jaren 2010 en 2011. Een deel van de eenmalige voorbereidingskosten worden door ROVA gefinancierd. Voor de gemeentelijke communicatie hebben wij deze campagnekosten voor de komende twee jaar verder geraamd op € 2,50 per aansluiting. De communicatiekosten worden gedekt uit de Nedvang vergoedingen en de besparingen op de hoeveelheid restafval.
Haal/brengsysteem snoeihout	PM	Als separaat beleidsvoorstel nader uit te werken.
Structurele wijziging inzameling rest- en gft-afval	PM	Er worden pilots uitgevoerd met nieuwe inzamelvormen voor met name restafval. Bij gebleken succes kan dit leiden tot nieuwe beleidsvoorstellen met betrekking tot de gemeentelijke afval-infrastructuur.

	Voorstellen zullen als separaat beleidsvoorstel uitgewerkt worden.
--	--

Het grootste financiële effect wordt bereikt door de besparing op de verwerkingskosten van restafval. Door de systeemkeuze in Diftar vallen deze voor het belangrijkste deel in het variabel recht dat rechtstreeks met de burger wordt afgerekend en dus ook direct bij de burger terecht komt. De hoogte van de besparing hangt af van de inspanning van de burger: minder restafval, meer hergebruikstromen én alleen volle containers aan de weg. Voor de burger die daaraan geen bijdrage wenst te leveren, worden de kosten hoger; voor de burger die enige inspanning wil leveren, nemen de kosten van de afvalinzameling juist af.

Rekenvoorbeeld 1.a. Effect bij gewijzigd afdankgedrag (-/- 4 ledigingen restafval)

	Aanbiedingen	Variabel recht	Aanbiedingen	Variabel recht	Vershil
Restafval 240 liter	14(15) x € 7,10	€ 99,40(106,5)	10(11) x € 9,21	€ 92,10(101,31)	-/- € 7,30(5,19)
Gft afval 140 liter	5 x € 4,40	€ 22,00	5 x € 3,53	€ 17,65	-/- € 4,35
Totaal		€121,40		€109,75	-/- € 11,65(9,54)

Rekenvoorbeeld 1.b. Effect bij gewijzigd afdankgedrag (-/- 3 ledigingen restafval)

	Aanbiedingen	Variabel recht	Aanbiedingen	Variabel recht	Vershil
Restafval 240 liter	14(15) x € 7,10	€ 99,40(106,5)	11(12) x € 9,21	€101,31(110,52)	+ € 1,91(4,02)
Gft afval 140 liter	5 x € 4,40	€ 22,00	5 x € 3,53	€ 17,65	-/- € 4,35
Totaal		€121,40		€118,96	-/- € 2,44(0,33)

Rekenvoorbeeld 2. Effect bij ongewijzigd afdankgedrag

	Aanbiedingen	Variabel recht	Aanbiedingen	Variabel recht	Vershil
Restafval 240 liter	14(15) x € 7,10	€ 99,40(106,5)	14(15) x € 9,21	€ 128,94(138,15)	+ € 29,54(31,65)
Gft afval 140 liter	5 x € 4,40	€ 22,00	5 x € 3,53	€ 17,65	-/- € 4,35
Totaal		€121,40		€146,59	+ € 25,19(36,00)

zwart = het gemiddelde in de ROVA-gemeenten

rood = het gemiddelde in de gemeente Olst-Wijhe

Afgezien van de prikkel tot afvalscheiden is deze aanpassing noodzakelijk om de gemeente te vrijwaren van negatieve financiële effecten van de gewijzigde inzamelstructuren. Met name de introductie van de gescheiden inzameling van kunststoffen speelt daarin een belangrijke rol,

omdat de totale verwerkingskosten per 240 liter container restafval gaan stijgen als de burgers minder vaak de container aanbieden met per aanbieding meer gewicht (verhoudingsgewijs meer gewicht na het uitsorteren van kunststoffen).

Voor het te verwachten effect voor 2010 zijn wij ervan uitgegaan dat de combinatie van maatregelen er toe zal leiden dat de burger gemiddeld genomen de grijze container 4x minder zal aanbieden. We kunnen dan uitrekenen wat het gemiddelde gewicht van een grijze container zal worden en welke kosten daartegenover staan.

Als er geen tariefwijziging voor 2010 plaatsvindt, ontstaat er voor de gemeente een dekkingstekort op de variabele tarieven. Dan zal een deel van de verwerkingskosten van het variabel recht verschuiven naar het vastrecht. Dit laatste doet geen recht aan het principe "de vervuiler betaalt".